

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

non adæquabit etiam intelligibilitatem substantiæ Angeli superioris; utpote quæ non est minor quam intelligibilitas speciei ejusdem: Ergo non comprehendet substantiam Angeli superioris.

46. Respondent secundò Salmanticenses: datâ Majori principalis argumenti, negando Minorem, quæ asserit quòd Angelus inferior non comprehendit species Angeli superioris. Ad testimonium verò D. Thomæ, quòd aperte militare videtur in contrarium, dicunt illum ibi non loqui de speciebus Angeli superioris, & speciebus inferioris, inter se collatis, sed de speciebus intellectus humani, collatis cum speciebus intellectus Angelici.

Sed hæc explicatio menti S. Doctoris repugnare videtur: quia D. Thomas, ad probandum quòd Angelus potest cognoscere species intellectus humani, præmittit propositionem generalem, & ait quòd unusquisque intellectus potest comprehendere species intellectus inferioris, nõ verò superioris: Ergo illa propositio ex qua deducit intentum, non intelligitur solum de speciebus intellectus humani, collatis cum speciebus intellectus Angelici, aliàs probaret idem per idem: sed hæc probatio D. Thomæ, ut sit efficax, debet resolvi in hoc universale principium intellectus superior differt ab inferiori in eo quòd species illius sunt universales speciebus istius & ideò illæ possunt istas comprehendere.

§. III.

Secunda conclusio stabilitur.

47. **D**ico secundò: Superveniente illuminatione Angeli inferioris facta à superiori, potest inferior superiorem comprehendere, imperfectè tamen. Probatur: Angelus superior per illuminationem manifestat se inferiori quoad omnes perfectiones & modos sibi convenientes, & quòd ipse majori cum claritate & magis unitè cognoscit, dividit, ac multiplicat, sicque accommodat ad captum inferioris, ut hic secundum modum suum illud percipiat, ut latius exponemus infra, quando agemus de illuminatione Angelorum: Sed hoc sufficit ut superior imperfectè comprehendere possit ab inferiori: Ergo Angelus inferior ex fortificatione & illuminatione superioris aliquo modo comprehendit superiorem. Minor probatur: Ad imperfectam comprehensionem sufficit, quòd nihil sit in re cognita quòd non manifestetur, & quòd cognoscens attingat omnes modos ejus & perfectiones, licet ex parte modi cognoscendi sit diversitas: Ergo ad imperfectam comprehensionem Angeli superioris, sufficit quòd superior Angelus illuminet inferiorem, ut easdem res cognoscat inferior, quas cognoscat superior, licet superior semper eminentius cognoscat, & diverso modo se tenente ex parte cognoscentis.

48. **D**ices: Angelus inferior non habet virtutem intelligendi adæquantem intelligibilitatem superioris, nec per illuminationem recipit lumen aliquod à superiori: Ergo non potest illum comprehendere, quamvis ab eo illuminetur.

Respondet quòd quamvis aliquod objectum sit excedens, respectu alicuius virtutis intellectivæ, si tamen applicatur illi huc proprio illius modo, induit quoddammodo rationem objecti proportionati, sicut patet de ipsismet Angelis, qui quamvis excedant vim nostri intellectus, pro hoc statu, ut tamen illi applicentur ad modum quidditatis materialis, induunt rationem objecti pro-

A portionati ipsius. Quamvis ergo Angeli superiores excedant vim intelligendi inferiorum; tamen inferioribus applicentur, juxta modum & captum ipsorum, induunt rationem objecti proportionati, & sic poterunt ab inferioribus comprehendere: quamvis illa comprehensio, ut dixi, sit valde imperfecta; quia, ut supra vidimus, ad veram & rigorosam comprehensionem requiritur, ut vis intelligendi in cognoscente, adæquet intelligibilitatem objecti, & cognoscat ipsum, quantum cognoscibile est. Quare D. Thomas supra quæst. 12. art. 7. sic ait: *Illud comprehenditur quod perfecte cognoscitur: perfecte autem cognoscitur quod tantum cognoscitur quantum est cognoscibile. Unde si id quod est cognoscibile per scientiam demonstrativam, opinione teneatur ex aliqua ratione probabili concepta, non comprehenditur.*

§. IV.

Convelluntur fundamenta adverse sententia.

Objiciunt in primis Adversarii quædam D. Thomæ testimonia. Nam S. Doctor 2. contra Gentes cap. 98. sic ait: *Ex hoc quid substantia aliqua est intellectualis, comprehensio est totius entis.* Ex quo infert, quòd Angelus debet habere species intelligibiles, quibus totum ens cognoscitur. Et cap. 99. dicit quòd intellectus Angeli habet virtutem comprehendendi omnes species & differentias entis.

Respondet D. Thomam, nomine comprehensionis, intelligere comprehensionem non strictè sumptam, sed largè, prout idem est ac apprehensio. Quod colligitur primò, quia in primo loco dicit aliquam substantiam esse comprehensivam totius entis, non ex eo quòd est intellectualis completa, & à materia omnino, hoc est tam altè quam aptitudine, separata, sed ex eo quòd est intellectualis: Ergo loquitur de comprehensione totius entis, quæ potest etiam convenire animæ rationali: Sed hæc non est comprehensio strictè sumpta, ut patet Ergo D. Thomas non loquitur de comprehensione strictè sumpta. Secundò, quia in illis locis Divus Thomas solum intendit probare, quòd Angelus cognoscat alias substantias spirituales, & etiam materiales, per species sibi superadditas; unde etiam ibidem modo dicitur nomine cognitionis, modò nomine comprehensionis.

Addo quòd, sicut Adversarii S. Doctorem, asserentem Angelum comprehendere totum ens, glossant de ente naturalis ordinis, imò & ordinis entitativè, prout distinguitur ab intelligibili: ut supra vidimus; ita nobis licet glossare de ente quòd sit inferius ad Angelum cognoscat, si velint D. Thomam loqui de comprehensione strictè sumpta.

Objiciunt secundò: Ad hoc ut Angelus inferior habeat cognitionem comprehensivam superioris sufficit quòd per eam attingantur omnia quæ in Angelo superiori formaliter & eminenter continentur. Atqui cognitio quam habet Angelus inferior de superiori, præcisè ex vi propriæ virtutis intellectivæ, est ejusmodi: Ergo est comprehensiva. Maior videtur certa: In illo siquidem casu cognitio adæquat objectum cognitum, quòd sufficit ad hoc ut sit comprehensiva illius. Minor verò probatur: Essentia superioris Angeli, omnes modi in ea formalitate existentes, & cuncta eminentè in ipsa contenta, sunt objecta proportio-

ata virtuti intellectivæ Angeli inferioris; ut
pote cum hæc omnia continentur sub ente na-
turali universaliter sumpto, quod est objectum
proportionatum intellectus Angeli, etiam infe-
rioris: Ergo hæc omnia ab Angelo inferiori at-
tinguntur.

Respondeo negando Majorem: ad cognitio-
nem siquidem comprehensivam objecti requi-
ritur insuper, quod omnia quæ sunt formaliter
et eminenter in ipso cognoscantur tantâ cog-
nitione quantum cognoscibilia sunt, ita ut cognitio
non solum adæquet objectum in esse entis con-
sideratum, sed etiam consideratum in esse obje-
ctive cognoscibili: cognitio enim comprehen-
siva non addit supra cognitionem quidditativam,
etiam necessario, plurimum rerum notitiam, sed
adæquationem modi cognitionis activæ cum mo-
do & perfectione cognoscibilitatis objecti: ca-
pitulum quæ sunt in Angelo superiori, excedunt
in cognoscibilitate, sicut in entitate, virtutem
cognitionis quam habet Angelus inferior de ip-
so, propter quem excessum, licet dicantur tali
virtuti proportionata, proportionem specificatio-
nis, non tamen proportionem adæquationis &
comprehensionis.

Insistat tamen: D. Thomas supra quæst. 12.
art. 8. id eo à posteriori collegit intellectum crea-
turæ non posse cognoscere omnes creaturas possi-
biles in Deo, qui alias comprehenderet Deum,
videndo omnia quæ sunt in ipso tam formaliter
quam eminenter: Ergo censet ad cognitionem
comprehensivam objecti, sufficere quod omnia
in ipso tam formaliter quam eminenter contenta
cognoscantur.

Respondeo negando consequentiam. Cum
entium ex una parte ad cognitionem omnium crea-
turarum possibilem, quæ sunt infinitæ, opus sit
humane infinito, & cognitione in actu simpliciter
infinita: ex alia vero parte cognitio simpliciter in-
finita & in actu, non possit esse minor cognoscibi-
litate Dei, etiam adæquatè sumptâ, cognitio om-
nium possibilem, si daretur, adæquaret totam
cognoscibilitatem Dei, subindeque non est mi-
nus quod esset comprehensiva illius.

Obijciunt tertio: Intellectus per se & connatu-
raliter exigens habere speciem quidditativè re-
presentativam objecti, & connaturaliter reci-
piens cognitionem ejusdem objecti, debet posse
comprehendere tale objectum: Sed intellectus
Angeli inferioris connaturaliter exigat habere
speciem quidditativè representantem Angelum
superiorem, & connaturaliter recipit ejus cog-
nitionem: Ergo ipsum comprehendere potest. Ma-
jor probatur: Species quidditativè representans
objectum, est ipsum objectum in esse intelligibili
& ejusdem omnino immaterialitatis in esse re-
presentativo cum ipso; unde cognitio compre-
hensiva talis speciei in esse intelligibili, nõ potest
non esse comprehensiva objecti representati. Sed
si intellectus Angeli inferioris connaturaliter
petit habere speciem Angeli superioris, potest
illam speciem secundum esse intelligibile specta-
tum comprehendere; quia potest comprehendere
quodquid est sibi connaturale, & eo modo
quo est connaturale; illa autem species est se-
cundum esse representativum connaturalis An-
gelo inferiori, eo quod quilibet Angelus con-
naturaliter exigat habere speciem omnium entium
naturalium pertinentium ad hoc universum: Er-
go &c.

Respondeo ad comprehensionem Angeli su-
perioris.

perioris necessarium fore quod Angelo inferiori
esset connaturaliter debita species representans
superiorem, juxta modum ipsius superioris, &
non tantum juxta modum inferioris: quia si mo-
dus essendi objecti cogniti, sit supra modum ef-
fendi cognoscentis, species non recipitur omnino
connaturaliter in cognoscente, sed supra ejus na-
turam: sic autem est quod species representans
Angelum superiorem, recipitur in inferiori, se-
cundum modum ipsius inferioris Angeli, & non
secundum modum superioris, ut docet formaliter
D. Thomas supra relatus; & patet, quia quid-
quid recipitur, ad modum recipientis recipitur.
Ad probationem in contrarium respondeo, ad-
mittendo quod species quam habet Angelus in-
ferior de superiori, sit secundum esse intelligibile
ipse Angelus superior, etiam secundum excessum
immaterialitatis quem habet supra inferiorem:
ex hoc tamen solum sequitur, quod Angelus in-
ferior cognoscat superiorem, quantum ad illam
majorem immaterialitatem quoad rem, non ve-
rò quod comprehendat ipsum: quia ad hoc po-
sterius non sufficit quod species representet il-
lam majorem immaterialitatem Angeli superio-
ris, sed præterea requiritur quod species sit, se-
cundum esse diminutum quogaudet, ejusdem im-
materialitatis cum Angelo superiori, & quod in-
tellectus cognoscentis habeat illum modum uni-
versalitatis in cognoscendo, quem habet Angelus
cognitus, vel alium perfectiorem & magis uni-
versalem: quia aliàs Angelus superior non attingitur
quantum est attingibilis ex natura sua, &
illo modo quo de facto attingitur per proprium
intellectum.

ARTICULUS III.

*Per quam speciem Angelus cognoscat
singularia?*

Certum est Angelos cognoscere singularia,
etiam materialia. Nam ut discurrit D. Tho-
mas hic quæst. 57. art. 2. fides Catholica docet
hæc inferiora administrari per Angelos, secun-
dum illud ad Hebræos 1. *Omnes sunt administra-
torii spiritus*: si autem singularium notitiam non
haberent, nullam providentiam habere possent
de his quæ in hoc mundo aguntur, cum actus
non sint nisi singularium. Præterea secundum
philosophiæ documenta ponuntur Angeli moto-
res orbium cælestium, & quod eos moveant se-
cundum intellectum & voluntatem. Item cum
singularium cognitio hominibus conveniat, non
potest denegari Angelis, qui habent vim intelli-
gendi perfectiorem, magis unitam, & ad plura se
extendentem.

Hoc supposito, inquirunt Theologi, per quam
speciem Angelus cognoscat singularia, & omnia
eorum accidentia? In cujus difficultatis resolutio-
ne Scotus in 2. dist. 3. quæst. ultima, & dist. 9.
quæst. 2. negat Angelum per eandem speciem,
quæ intelligit naturam communem, cognoscere
directè ejus individua. S. verò Bonaventura ibi-
dem dist. 7. quæst. 2. licet id concedat, contendit
tamen, accidentia communia, sive quæ non per se
conveniunt individuis, ab Angelo cognosci per
proprias illorum species.